

EEN LEDENVERENIGING MET PIT!

Negen uitgewerkte verbeteringen om de organisatie van de PvdA te versterken en de leden een betere positie te geven

De PvdA heeft het niet gemakkelijk. Het kost onze vertegenwoordigers en bestuurders moeite een goed profiel te geven aan het politieke optreden. Het kost moeite om kiezers vast te houden, maar evengoed om de eigen leden actief te houden. Het rapport van de Commissie Vreeman heeft op een goede manier opgeschreven wat er aan schort en wat er kan verbeteren.

Veel “opdrachten” van die commissie gaan over het politieke profiel en over de noodzaak om politiek met passie te bedrijven. Andere “opdrachten” gaan over verbeteringen van de partij als vereniging. De commissie uit de Adviesraad Verenigingszaken die met deze notitie komt, heeft zich gericht op die laatste soort verbeteringen. (Voor de herkenbaarheid noemen we onze commissie de “Commissie meer pit!”)

We beseffen: wij leveren het halve verhaal. Een goed geoliede partijorganisatie is wel een voorwaarde om goed politiek te bedrijven, maar je hebt er niet genoeg aan. Andersom geldt trouwens ook: als je succesvol optreedt in de politiek, heb je niet automatisch een goed lopende organisatie. Maar het motiveert wel!

Deze notitie kan gezien worden als een uitwerking van de organisatorische opdrachten van het rapport van de Commissie Vreeman. Het is daardoor een handreiking aan het nieuwe partijbestuur, en specifiek de nieuwe partijvoorzitter, over hoe het de opdrachten uit het rapport van de Commissie Vreeman handen en voeten kan geven.

Natuurlijk, er valt nog veel meer te bedenken. Maar deze negen punten zijn met elkaar al een zwaar programma en het gaat om de noodzakelijke stappen om van de PvdA een moderne en slagvaardige politieke volkspartij te maken. Dat zal trouwens niet van de ene op de andere dag lukken.

Reglementen moeten worden veranderd, de personeelsinzet van het partijbureau verschuift, de leden moeten gewend raken aan nieuwe mogelijkheden en in het kader moeten routines worden ontwikkeld. We denken dat het reëel is om er rekening mee te houden dat het een jaar of vier kost voordat we echt tevreden kunnen zijn over de bereikte resultaten.

De noodzakelijke verbeteringen op een rij:

1. Meer aantrekkingskracht op (nieuwe) leden door ruimte voor het politieke debat en een top van de partij die zich wat gelegen laat liggen aan de uitkomsten van de interne partijdiscussie.
2. Een stevig en breed programma van vorming en scholing om ervoor te zorgen dat onze vertegenwoordigers goed in de sociaaldemocratische traditie staan en effectief kunnen opereren, om te maken dat het kader de partij beter laat draaien en om de leden een betere basis te geven om in en namens de partij te kunnen opereren.
3. Een goed georganiseerde aanpak van het zoeken en ontwikkelen van politiek talent, waarbij meer dan nu waardering bestaat voor de ervaring die leden in en namens de partij opdoen in hun politieke handelen.
4. Een betere benutting van de kennis en de netwerken van de mensen die actief in en namens de PvdA willen meedraaien.
5. Omzetten van de “regionale steunpunten” in revitalisatie van de vereniging en het ondernemen van activiteiten.
6. Het bieden van een beter en niet vrijblijvend forum voor het politieke debat van de partij met de Kamerfracties en de eigen bewindspersonen. (Het versterken van het Politiek Forum.)
7. Het helder maken van verantwoordelijkheden tussen de drie niveaus van de partij: landelijk, gewestelijk en afdelingen.
8. Het professionaliseren van de (permanente) campagne.
9. Het herstel van de band van Tweede Kamerleden met de partij (en de kiezers), wat ook betekent dat de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer een goed samenspel moet worden van de regio en landelijk.

Meer aantrekkingskracht op (nieuwe) leden door ruimte voor het politieke debat en een top van de partij die zich wat gelegen laat liggen aan de uitkomsten van de interne partijdiscussie.

In het werkplan van de Tweede Kamerfractie worden zes politieke thema's aangewezen waarmee de PvdA zich in de komende jaren profiel moet geven. Deze keuze is een gouden kans voor de partij om de energie te bundelen. Het zijn de thema's waarover het debat in de partij moet gaan en waarbij er een verbinding is te leggen tussen de leden aan de ene kant en de Kamerleden en de betrokken bewindspersonen aan de andere kant.

Die ruimte voor debat vergt goede organisatie onder leiding van het partijbestuur. De zes thema's vormen immers inhoudelijk de agenda voor de bijeenkomsten van Congres en Politiek Forum, geven richting aan de inhoud van het ledenblad en de website, maar geven evenzogoed richting aan het organiseren van bijeenkomsten en conferenties. Ook van de WBS mag gevraagd worden dat de activiteiten ondersteuning geven aan het debat over die zes thema's en daaraan diepgang geven. Het nieuwe partijbestuur en bij uitstek de nieuwe partijvoorzitter moeten waarborgen dat de uitkomsten van het debat in de partij doorklinken in de opstelling van de Kamerfractie en de betrokken bewindspersonen.

De horizon van het debat over deze zes thema's ligt bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen. De regie van het gehele proces ligt bij de partijvoorzitter, de politiek leider en de fractievoorzitter van de Kamerfractie.

Natuurlijk moet er ruimte zijn om ook andere thema's aan te snijden, terwijl je er op kunt rekenen dat in de komende jaren een nieuw thema aan het profiel toegevoegd kan worden, of dat één van de nu geselecteerde thema's een lager profiel krijgt.

Een stevig en breed programma van vorming en scholing om ervoor te zorgen dat onze vertegenwoordigers goed in de sociaaldemocratische traditie staan en effectief kunnen opereren, om te maken dat het kader de partij beter laat draaien en om de leden een betere basis te geven om in en namens de partij te kunnen opereren.

Politieke partijen zijn de leveranciers van volksvertegenwoordigers en bestuurders. Partijen hebben daarom de opdracht mensen te motiveren, en op te sporen, die in zulke functies kunnen opereren, maar ze hebben ook de verantwoordelijkheid om te maken dat de kwaliteit van volksvertegenwoordigers en bestuurders hoog is.

Daarnaast dient de partij als organisatie goed te draaien, wat betekent dat het kader voor zijn taak berekend moet zijn en dat leden in staat moeten zijn om op effectieve wijze campagne te voeren. In de derde plaats staat een politieke partij in een historische ontwikkeling en heeft zij een programmatisch doel. Dat vergt dat de leden van de partij, en in ieder geval de representanten, op de hoogte moeten zijn van de voorgeschiedenis en van de achtergronden van de opvattingen.

Al met al gaat het dus om het professioneel opereren als partij en het ervoor zorgen dat namens de partij professionele mensen in de politiek opereren. Om dit te bevorderen is een reeks van activiteiten op het vlak van vorming en opleiding, talent scouting en talentontwikkeling nodig. Het is verstandig als deze activiteiten op zichzelf ook professioneel worden ondernomen. Op een centraal punt moet bekend zijn om wie het allemaal gaat en moeten gecoördineerd activiteiten ontwikkeld worden. Gelet op het karakter van de PvdA, een gelaagde partij met meer dan 400 afdelingen in 12 gewesten, kunnen deze activiteiten alleen effectief zijn met een netwerk van mensen in of verbonden aan de besturen van de gewesten en de (grotere) afdelingen.

En het is duidelijk dat de kwaliteit in het oog gehouden moet worden. Veel leden van de PvdA willen best actief zijn, maar dat gebeurt naast baan, privé en andere maatschappelijke activiteiten. De deelname aan scholingsactiviteiten moet dus meerwaarde hebben en de reistijd moet binnen de perken blijven. Partijleden zijn niet alleen veeleisend, ze zijn ook eigenwijs en denken al goed genoeg

geschoold te zijn en het te kunnen redden met hun ervaringen van hun werk of van de universiteit. Dat misverstand bestrijden is zinloos: het aanbod moet kloppen!

Wat voor vorming en opleiding zou aangeboden moeten worden? Wij denken bijvoorbeeld aan:

- Een globale introductie voor nieuwe leden.
- Een inhoudelijke leergang voor mensen die niet erg thuis zijn in programma en historie van de PvdA.
- Een inhoudelijke leergang voor mensen die op het punt van historie en programma dieper willen graven.
- Een oriëntatiecursus voor mensen die belangstelling hebben voor de functie van volksvertegenwoordiger (misschien wel verplicht te stellen voor mensen die nieuw op kandidatenlijsten willen).
- Een begeleidingscursus voor mensen die nieuw verkozen zijn in gemeenteraden en staten.
- Een cursus voor penningmeesters.
- Een cursus voor secretarissen.
- Een cursus voor voorzitters.
- Cursussen effectief vergaderen.
- Cursussen campagnevoeren.
- Intervisiegroepen van bestuurders.
- Intervisiegroepen voor volksvertegenwoordigers.

De meeste van dit soort activiteiten dienen qua uitvoering op regionaal niveau plaats te vinden. Grote reisafstanden zijn belemmerend voor deelname, maar bovendien stimuleert het effectieve netwerkvorming als dit soort activiteiten op regionaal niveau worden gedaan.

Voordat deze activiteiten op een behoorlijk niveau zijn ontwikkeld en draaien, zijn we vermoedelijk een jaar of vier verder. Het gaat om een majeure omschakeling in de partij.

Een goed georganiseerde aanpak van het zoeken en ontwikkelen van politiek talent, waarbij meer dan nu waardering bestaat voor de ervaring die leden in en namens de partij opdoen in hun politieke handelen.

Talent scouting en talentontwikkeling steunt voor een deel op vorming en scholing, maar het is fundamenteel een andere activiteit met een eigen aanpak.

Deels gaat het er om mensen buiten de partij op te sporen (dus niet op basis van toeval of ons-kent-ons) die een rol kunnen spelen in of namens de PvdA. Die mensen zal wel duidelijk moeten zijn dat het aangemerkt worden als talent en daarin begeleid worden ook verplichtingen met zich meebrengt. Je zit er immers niet voor je zelf of voor de organisatie waar je uit afkomstig bent, maar voor de PvdA en om het programma van de PvdA uit te voeren.

Het zwaartepunt moet echter liggen bij het opsporen en begeleiden van talent dat al in de partij bestaat. Nieuwe Kamerleden moeten in de eerste plaats gezocht worden onder talentvolle mensen die een aantal jaren zich hebben ontwikkeld in een gemeenteraad, of Provinciale Staten. Het is geen “beloning” als je mensen uit eigen gelederen laat doorstromen naar een bestuursfunctie of een Kamerlidmaatschap: het is juist in het belang van de partij dat je weet wat iemand daadwerkelijk kan en als iemand zijn of haar wortels vindt in de eigen partij.

Als mensen worden aangemerkt als (potentieel) talent, moeten er afspraken worden gemaakt welke stappen gezet zullen worden om dat talent in de positie te brengen om namens of in de partij een functie te bekleden. Een dergelijk talent moet een eigen mentor toegewezen krijgen. Vaak is het nodig om met dat talent afspraken te maken over het bekleden van functies om ervaring op te doen of om zich te laten “zien”. Kortom, ook dit vergt een professioneel programma. Een programma dat gedragen wordt door een netwerk van mensen die zich verantwoordelijk voelen om als mentor op te treden, talenten op te sporen enzovoort. Deze mensen moeten op hun beurt voor hun taak berekend zijn. Het is verstandig om dit netwerk en de bijbehorende routines stap voor stap in een jaar of vier op te bouwen. Deze activiteit vergt bovendien een centraal professioneel punt waarin partij en het Centrum voor Lokaal Bestuur samenwerken, onder verantwoordelijkheid van het partijbestuur.

De Commissie Vreeman wees op de noodzaak dat mensen die de PvdA vertegenwoordigen “authentiek” moeten zijn. We hebben niet genoeg aan de “doctorandussen” waarover in een WBS-publicatie een lans werd gebroken. En we snappen best dat bij het samenstellen van lijsten bij gemeenteraadsverkiezingen het niet altijd lukt om op de bovenste plaatsen mensen neer te zetten die al helemaal de toets van kritiek kunnen doorstaan. Je moet ook roeien met de riemen die je hebt, en juist daarom moet je ervoor zorgen dat deze activiteit op orde is.

Een betere benutting van de kennis en de netwerken van de mensen die actief in en namens de PvdA willen meedraaien.

De PvdA stikt van de leden die niet alleen actief zijn in beleidsbepalende functies of op de werkvloer, maar die ook mee kunnen helpen analyseren wat er gaande is en die een visie hebben hoe je met politieke middelen verbeteringen kunt aanbrengen. Er zijn allerlei pogingen gewaagd om de deskundigheden in de partij te inventariseren en om kennisnetwerken tot stand te brengen. Over het algemeen is dat op een mislukking uitgelopen. We zijn dus gewaarschuwd! Maar we zijn van mening dat dit kapitaal ontsloten moet worden en essentieel is voor onze bestuurders en vertegenwoordigers op alle niveaus.

Essentieel voor de blijvende motivatie van leden die hun “kennis” inbrengen is, dat merkbaar wat met die kennis wordt gedaan. Een Tweede Kamerlid dat vanuit de partij geïnformeerd moet worden, zou twee soorten groepen kunnen formeren. De ene is een groep partijleden die werkzaam zijn in of betrokken zijn bij een beleidsterrein, liefst met een uiteenlopende achtergrond: mensen die erin werken, wetenschappers, managers. De andere een groep partijleden die er ook bestuurlijk mee bezig is: wethouders en raadsleden, gedeputeerden en Statenleden, een enkele burgemeester. Je hebt meer aan groepen die regelmatig bij elkaar komen en waarbij je kunt rekenen op de mensen, dan dat je zogenaamd iedereen de gelegenheid geeft om mee te praten, maar je kunt op niemand rekenen. Daarnaast kun je overigens via een mailcircuit of een virtueel netwerk een veel grotere groep bedienen.

Het opbouwen, onderhouden en stimuleren van dergelijke gespreksfora en netwerken heeft zoveel voordelen, dat het noodzakelijk is dat het partijbestuur een nieuwe poging waagt, maar dan wel pragmatisch en met oog voor maatwerk. Soms is het van belang om bestaande netwerken eens met elkaar te confronteren (in alle grote afdelingen zijn er wel werkgroepen rond bepaalde thema's van de gemeentepolitiek), soms is het op de weg van een gewestelijk bestuur om mensen bij elkaar te brengen. Essentieel is dat het Centrum voor Lokaal Bestuur en de Wiardi Beckman Stichting voluit meewerken bij deze aanpak.

Omzetten van de “regionale steunpunten” in revitalisatie van de vereniging en het ondernemen van activiteiten.

Het probleem met de regionale steunpunten is niet zozeer de bedoeling (want die is goed), maar de wijze waarop ze zijn georganiseerd en de effectiviteit. Het gaat in essentie om het stimuleren van activiteiten in de partij, het samenwerken van afdelingen op regionaal niveau met het oogmerk om gemeenschappelijke activiteiten te ondernemen, het in de benen houden van afdelingen en het bieden van steun als bv. bij een gemeentelijke herindeling een nieuwe structuur gevonden moet worden. Het gaat daarom om activiteiten die bij de grotere gewesten in een regio plaatsvinden (bv. Zuid-Holland, Noord-Brabant, Noord-Holland, Gelderland) en bij een deel van de gewesten zelfs één-op-één samenvallen met het werkingsgebied van het gewest (bv. Drenthe, Friesland, Zeeland, Flevoland). De aansturing gebeurt echter vanuit het partijbureau (en wel door ambtelijke functionarissen), het toegekende budget wordt landelijk ter beschikking gesteld, en de verantwoordelijkheid wordt diffuus gedeeld door de betrokken afdelingen, het gewest en het partijbureau. Het functioneren van de “regionale steunpunten” kent een wisselend succes. Sommige draaien goed en dan zijn de deelnemers erg tevreden, maar sommige draaien in het geheel niet (en dan is er geen mogelijkheid om ze van de grond te trekken) of doen alsof (“als we het geld maar krijgen”). Het is ook maatwerk en heeft veel te maken met de veerkracht van betrokken afdelingen en de mate waarin afdelingen zich van elkaar afhankelijk weten (en dus wordt het ook beïnvloed door de gemeenschappelijke identiteit, al dan niet versterkt door bestuurlijke structuren).

Om een en ander beter te laten functioneren en om de duurzaamheid te waarborgen, is het verstandig de volgende maatregelen te nemen:

1. Om te beginnen verdelen we de gewesten in logische regio's, die niet per sé samenvallen met de huidige steunpunten. Een logische regio is een streek of stadsregio, die voldoende omvang qua inwoners en leden heeft om activiteiten als ledenwerving, kadervorming en debatten over (inter)nationale thema's te organiseren. Elk gewest besluit zelf hoe die indeling eruit ziet, en soms omvat het gewest precies een regio.
2. De verantwoordelijkheid van de betreffende activiteiten wordt gelegd bij het gewestelijk bestuur en bij complexe grote afdelingen. In het bestuur wordt voor elke regio een contactpersoon aangewezen.
3. Het thans beschikbare budget voor activiteiten wordt toegekend aan de gewesten (en de vergelijkbare afdelingen), maar geormerkt voor deze werkzaamheden.
4. Het budget voor de menskracht die thans verbonden is aan het partijbureau wordt eveneens toegekend aan de gewesten om zelf menskracht te contracteren, binnen het kader van een contract tussen partijbestuur en gewest over de aard van de te ondernemen activiteiten. De werkgeversfunctie blijft centraal gevestigd.
5. Bij het bestuurssecretariaat worden voorzieningen getroffen opdat afdelingen en gewesten een duidelijke en behulpzame toegang hebben tot het partijbureau.
6. De gewesten bepalen of het gewest als geheel of delen ervan (regio's) worden aangemerkt als gebieden waar het gewest nauw samenwerkt met de afdelingen om activiteiten te ontwikkelen.
7. In principe kent een regio (en dat kan dus ook het complete gebied van een gewest zijn) een werkverband van een (of meer) gewestelijke bestuurder en vertegenwoordigers van afdelingen (in ieder geval de grotere afdelingen in een dergelijke regio), eventueel aangevuld met anderen die willen helpen activiteiten te ontwikkelen.

Op zijn minst in Amsterdam en Rotterdam is een afwijkende situatie. Door de aanwezigheid van stadsdeelraden is ook de partijstructuur ingewikkelder (onderafdelingen in Rotterdam, stedelijke federatie in Amsterdam) en onvermijdelijk gelaagd. Bovendien zijn Amsterdam en Rotterdam eigenlijk "te groot" ten opzichte van de andere afdelingen in het eigen gewest, wat trouwens ook het geval is voor Den Haag en de stad Utrecht. Een oplossing is om aan Amsterdam en Rotterdam (en mogelijk ook Den Haag of Utrecht) de gewestelijke status te geven. Zo'n stedelijk gewest kan samenvallen met de afdeling (Rotterdam) of een betere status geven aan de stedelijke federatie (Amsterdam), maar over de verdere inrichting beslissen dergelijke stadsgewesten zelf. Natuurlijk moet er samengewerkt worden (met de "gewone" gewesten als er sprake is van stadsgewesten) als het gaat om de provinciale politiek en om ervoor te zorgen dat de politieke en interne partijnetwerken op orde zijn voor het opereren in de stadsregio's (zoals ROA, Haaglanden en Rotterdamse regio). Deze coördinatielast valt in het niet bij het meer effectieve opereren dat met stadsgewesten mogelijk wordt gemaakt door de partijstructuur daar de status van gewest te geven.

De Commissie stelt voor om in overleg met de betrokken grote afdelingen en stedelijke federatie (en de betrokken gewesten) na te gaan of het toekennen van de gewestelijke status een goede oplossing biedt voor de huidige onevenwichtigheden.

Het bieden van een beter en niet vrijblijvend forum voor het politieke debat van de partij met de Kamerfracties en de eigen bewindspersonen. (Het versterken van het Politiek Forum.)

Het hoogste orgaan in de partij is het Congres, samengesteld uit afgevaardigden van de afdelingen. Het Congres is een omvangrijk en log orgaan, waardoor de frequentie van vergaderen relatief laag is. Het is daarom wenselijk dat een in omvang kleiner orgaan tussen de congressen door optreedt als gesprekspartner vanuit de partij (als vereniging) met partijbestuur en Kamerfracties.

Dat orgaan bestaat al, het Politiek Forum, maar dat functioneert niet goed: de leden ervan hangen als los zand samen, de opkomst is te laag, de legitimatie van de leden is grotendeels zwak, kortom: het gaat om een te vrijblijvend forum.

Er wordt soms gesuggereerd om het Politiek Forum en de Adviesraad Verenigingszaken samen te voegen en daarmee de situatie van de vroegere Partijraad te herstellen. Wij zijn van mening dat dit

geen goed idee is. Ook al zou in onze visie er een behoorlijke personele overlap moeten zijn, het gaat om verschillende taken die je uit elkaar moet houden.

Het inhoudelijke kader van het optreden van de Kamerfracties en een PvdA-smaldeel in het kabinet wordt gevormd door het partijprogramma (eventuele coalitieafspraken gaan daarboven) en beginselprogramma. Ook voor een Politiek Forum zijn dat de kaders. Het politieke debat in het Politiek Forum gaat dus over wat niet programmatisch geregeld is: nadere interpretatie, ontwikkelingen die inbreuk maken op het programmatische kader, strategische en tactische aspecten bij de verwerkelijking van het programmatische kader. Daarover is dus debat tussen het Politiek Forum en de Kamerfracties, waarbij het PvdA-smaldeel in het kabinet en het Partijbestuur eveneens gesprekspartners zijn. Het Partijbestuur dient zich primair verbonden te voelen met het Politiek Forum, waar immers het Politiek Forum de rol van het Congres vervult. Het agenderen van kwesties in de vergadering van het Politiek Forum is zodoende primair een kwestie van het Forum zelf en van de Kamerfracties (via de fractievoorzitters), al kan ook aan het Partijbestuur en aan de leider van de delegatie in het kabinet het recht worden toegekend kwesties te agenderen.

Het Politiek Forum kan niet al te groot zijn (hooguit rond 100 leden), omdat anders evengoed een Congres bijeen geroepen kan worden. Het is dus niet mogelijk om alle afdelingen vertegenwoordigd te hebben in het Politiek Forum. Grote afdelingen kiezen afhankelijk van hun grootte één of meer afgevaardigden en de verzameling kleine afdelingen kiezen via het gewest (waarbij alleen de afgevaardigden van de betreffende afdelingen deelnemen aan de stemming) hun afgevaardigden. Voordeel is een zo direct mogelijke betrokkenheid vanuit de partij, met een keuze via vergaderingen die de kwaliteit van de kandidaten kan overzien. Om te voorkomen dat de samenstelling zo verbrokkeld blijft als nu het geval is èn om te bewerkstelligen dat informatie en debat gebundeld worden, is het gewenst dat de gewestelijke voorzitters lid zijn van het Politiek Forum. En dat gaat ook op voor de voorzitters van de stedelijke federatie Amsterdam en afdelingen als Rotterdam, Den Haag en Utrecht. De gewestelijk voorzitters fungeren als voorzitter van de “delegatie” van de leden van het Politiek Forum uit hun provincie. Ook moet een goede regeling worden getroffen voor plaatsvervangende.

Verder is het wenselijk dat uit het Politiek Forum een agendacommissie wordt gekozen die in overleg met de partijvoorzitter de agendering voor haar rekening neemt.

Om ervoor te zorgen dat de Adviesraad Verenigingsaangelegenheden een evenwichtiger en zwaardere samenstelling krijgt, moeten afspraken gemaakt worden hoe daar een delegatie uit het Partijbestuur (het dagelijks bestuur in ieder geval) spreekt met vertegenwoordigers van de gewesten en de grote afdelingen. Bij voorkeur laten die zich vertegenwoordigen door de voorzitter, en die kan zich bij verhindering laten vervangen. Amsterdam komt met één vertegenwoordiger. Uit de Adviesraad worden drie mensen aangewezen (door de leden zelf) die fungeren als agendacommissie in het overleg met het Partijbestuur. Uit het Partijbestuur moet in elk geval gerekend kunnen worden op de voorzitter, de vice-voorzitter en de penningmeester.

Het helder maken van verantwoordelijkheden tussen de drie niveaus van de partij: landelijk, gewestelijk en afdelingen.

Een partij van meer dan 60.000 leden is te groot om elk afzonderlijk lid gelijke toegang te geven tot de besluitvorming, tenzij het gaat om enkelvoudige beslissingen (zoals de keuze van een partijvoorzitter): er is dus altijd een gelaagde structuur nodig.

Gelet op het doel van de partij, het bedrijven van politiek in en via het openbaar bestuur, moet de structuur van de partij een spiegelbeeld blijven van de structuur van het openbaar bestuur: de partij moet dus effectief kunnen zijn op nationaal, provinciaal en lokaal niveau (en waar dat aan de orde is ook in deelgemeenten en Europees).

Alle leden zijn ingedeeld in een afdeling en dus is de afdeling de basale organisatie-eenheid van de partijorganisatie. Alle leden van een afdeling hebben in die afdeling gelijke rechten en kunnen op gelijke voet deelnemen aan de afdelingsvergadering. De afdelingsvergadering is het hoogste orgaan in de afdeling.

Het hoogste orgaan in de partij is het Congres, samengesteld uit afgevaardigden van de afdelingen.

Op provinciaal niveau is de gewestelijke vergadering het hoogste orgaan. Deze vergadering wordt gevormd uit de afgevaardigden uit de afdelingen in die provincie. Op lokaal niveau is er de afdeling met de ledenvergadering als hoogste orgaan. Daartussen zijn er allerhande samenwerkingsverbanden, zoals regionale samenwerking of regioafdelingen, maar dergelijke pragmatische samenwerkingsverbanden tasten de hoofdstructuur niet aan.

Op elk niveau wordt een bestuur gekozen door het hoogste orgaan. Het bestuur bereidt de vergaderingen voor, voert de besluiten uit en onderhoudt namens het orgaan de contacten met de volksvertegenwoordigers en bestuurders van de partij op dat niveau.

Het Congres is een omvangrijk en log orgaan, waardoor de frequentie van vergaderen relatief laag is. Het is daarom wenselijk dat een in omvang kleiner orgaan tussen de congressen door optreedt als gesprekspartner vanuit de partij (als vereniging) met partijbestuur en Kamerfracties: het verbeterde Politiek Forum, naast de Adviesraad Verenigingsaangelegenheden.

Deze structuur bestaat al op papier, maar te vaak komt het voor dat er onhelder mee wordt omgegaan en dat verantwoordelijkheden niet worden toegekend of niet worden genomen. Juist in een politieke partij, met al haar informele netwerken en pikordes, is het noodzakelijk dat de formele structuur goed in zijn vel zit.

We hebben allerlei voorstellen gedaan om de debatcultuur in de PvdA te versterken en om de “kennisorganisatie” te versterken. Deze voorstellen doorbreken de formele structuur, want geven individuele leden directe toegang tot netwerken en discussieplatforms. Dergelijke netwerken en platforms zijn echter in de eerste plaats bedoeld voor meningsvorming en kennisuitwisseling. Als het aankomt op standpuntbepaling, vergt de verenigingsdemocratie (en dat maakt het ook transparant) dat dit gebeurt in Congres, Politiek Forum, afdelingsvergadering enzovoort.

Het professionaliseren van de (permanente) campagne.

Het nieuwe Partijbestuur doet er goed aan met het Congres of het Politiek Forum te praten over een evenwichtig plan voor de “permanente campagne”, waar ook de Commissie Vreeman aandacht voor vraagt.

De permanente campagne moet natuurlijk in belangrijke mate opgehangen worden aan de (zes) inhoudelijke prioriteiten zoals die in het werkplan van de Tweede Kamerfractie staan. Maar ook op plaatselijk niveau zal daar verdere invulling en aanvulling aan gegeven worden. Sommige afdelingen zorgen ervoor dat ze elke maand of zelfs elke week een kraam op de markt hebben, zodat de partij en veelal ook de raadsleden rechtstreeks op straat aan te spreken zijn. Veel raadsfracties houden spreekuur of gaan elke maand in een buurt of wijk op bezoek. Voortdurend is iedereen alert op de vraag welke standpunten naar buiten komen, of organiseert een bijeenkomst met buurtbewoners of betrokkenen om met hen te overleggen over problemen.

Ook de Tweede Kamerfractie en statenfracties geven een eigen invulling aan de “permanente campagne”; ook bestuurders op alle niveaus doen daar aan mee. Wil je dit beter mogelijk maken en op meer plaatsen, bijvoorbeeld in de regio’s, dan zul je daarvoor ondersteuning moeten organiseren. In de visie van onze commissie is niet alleen een goed plan nodig van het Partijbestuur om stroomlijning te geven aan de veelheid van activiteiten en velen te inspireren hun schouders er onder te zetten. Wij zouden graag twee onderwerpen daar in aantreffen die nu niet goed uit de verf komen:

- Een goede manier om succesvolle ervaringen te delen en om bepaalde routines vast te leggen, zodat niet telkens opnieuw mensen veel energie steken in het bedenken wat en hoe iets georganiseerd kan worden. Dit kennispunt ligt op het Partijbureau en is voorzien van een goede digitale kennisbank.
- De ontwikkeling van ombudswerk, veelal gekoppeld aan de raadsfracties. Voor zover deze ombudsfunctie thans niet functioneert in de dertig grootste gemeenten, is het wenselijk dat om te beginnen in die dertig grootste gemeenten de ombudsfunctie wordt ingesteld en goed wordt georganiseerd.

Bij beide onderwerpen moet bekeken worden welke rol de nieuwe media hierbij kunnen spelen.

Het herstel van de band van Tweede Kamerleden met de partij (en de kiezers), wat ook betekent dat de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer een goed samenspel moet worden van de regio en landelijk.

In het werkplan van de Tweede Kamerfractie wordt de regionale binding van de Kamerleden prioriteit gegeven. Om daar werkelijk inhoud aan te geven, moet er echter meer gebeuren. Als Kamerleden op een goede manier een regionaal netwerk (met de partij en met de kiezers) onderhouden en zich ook publiekelijk manifesteren in hun regio, is het ook voor de regionale partij goed mogelijk om te beoordelen hoe een Kamerlid het doet en dus een rol te spelen bij de kandidaatstelling.

Wij zien graag dat het Partijbestuur het evenwicht herstelt van de landelijke en regionale betekenis van de Tweede Kamerfractie en van de leden daarvan. In onze visie kan dat bewerkstelligd worden doordat het Congres de kopgroep kiest bij Tweede Kamerverkiezingen (bijvoorbeeld de bovenste tien die op alle lijsten gelijk zijn, maar het kan ook een kleinere groep zijn), waarna per provincie of mooier nog, per kieskring (er zijn er 19) de overige plaatsen op de lijsten worden ingevuld. Daardoor zal het merendeel van de Kamerfractie direct een regionale binding hebben en is ook de opvolging evenwichtig gekoppeld aan die zelfde provincies of kieskringen.

Natuurlijk is de kandidaatstelling een samenhangende actie van het Partijbestuur (en een eventueel in te stellen Adviescommissie) en de gewestelijke besturen. Bovendien berust de kandidaatstelling in onze visie in de toekomst op een professionele en geïntegreerde talent scouting en talentbegeleiding. Als de ervaringen goed uitpakken met een geregionaliseerde kandidaatstelling voor de Tweede Kamer, kan een volgende stap zijn om die aanpak ook voor de kandidaatstelling voor de Eerste Kamer te kiezen. Nu al stemde in 2007 meer dan 40% van de Statenleden niet op de lijsttrekker bij de Eerste Kamerverkiezingen (wat wel de bedoeling was); het regionaliseren van ook die kandidaatstelling maakt een einde aan het nu op aanzienlijke schaal optredende strategisch stemmen.

De “Commissie meer pit!” van de Adviesraad Verenigingsaangelegenheden had de volgende samenstelling:

- Hans Schraders (voorzitter) / Agnes van Gent (gewest Utrecht)
- Bertus Mulder / Joop van den Berg (gewest Friesland)
- Gerrit Valk (gewest Noord-Holland)
- Marianne Witvoet (afdeling Enschede)
- Ria Steenaart (afdeling Zaanstad)
- Onno van de Vlerk (stadsfederatie Amsterdam)
- Peter van Dongen (afdeling Eindhoven)
- Raymond Kruyer (gewest Groningen)
- Arie de Jong (gewest Zuid-Holland)

Leiden/Utrecht, 10 september 2007